

Poručík František Dvořák:

Postupování povelů za plynového poplachu.

Plynová maska, nasazená za plynového poplachu, znemožňuje 1. důstojníkovi veleti hlasem poločetám v palebném postavení a poněkud omezuje i schopnosti zrakové. Proto nutno hledati způsob, jak rychle a spolehlivě dávatí povely dělovodům i tehdy, kdy není možno veleti hlasem. To nastane i bez plynového poplachu, na př. za velmi silného větru nebo při velké rozloze silně rozčleněné baterie.

Nejrychlejší způsob je veleti pomocí čísel a znamení paží.

Pomůcky: „Čísla“. Číslice od 0 do 9 má 1. důstojník nakresleny buď v sešitě nebo na lepenkových tvrdých deskách.

Sešitový formát je dostatečný při normální rozloze baterie, přejímají-li se povely v nasazených maskách. Všeobecně vyhovuje větší formát sešitu (asi 20×16 cm). Na každou druhou stránku se nakreslí jedno číslo (0—9). Nejlépe je vidět čísla tmavě fialová (asi 2 cm silná) na světležlutém podkladě. Barvy nesmějí však býti lesklé. K rychlému vyhledání čísel je výhodné, okraje listů opatřiti hledáčkem. Sešit musí míti tvrdé desky, aby ukazovaný list byl rovný a jeho plocha byla stejnoměrně osvětlena.

Lepenkové desky mohou býti rozměrů asi 25×35 cm. Na list matného papíru se nakreslí jednotlivá čísla obdobně jako v sešitě. Listy se pak podlepi lepenkou, položí se postupně na sebe a levý okraj všech se dvakrát (nahore a dole) protáhne volně tkaničkou tak, aby se nepotřebné desky při ukazování určitého čísla mohly přehnouti vzad. Zvláště výhodné je zhotoviti podklad ze světležlutého sukna a našiti z téhož materiálu číslice barvy modré nebo fialové. Taková čísla se nelesknou a netrpí deštěm.

Postupování povelů. Čísla obsažená v povelu pro střelbu ukazuje 1. důstojník dělovodům levou rukou, ostatní části povelu dává znamením pravou rukou (nebo má v ruce praporek), nebo oběma rukama.

Znamení paží. Jednoduchý způsob znamení při tomto způsobu povelů zná v krátké době všechna obsluha, takže zároveň s dělovodem přejímá svou část povelu a ihned staví prvky; dělovod již jen kontroluje.

Návěští. Před každým povelu, když chce 1. důstojník na sebe upozornit dělovody, dává „navěští“, t. j. několik úderů na prázdnou nábojnici (nebo několikrát zaklepá na krabici masky a p.). Dělovodi se otočí obličejem k 1. důstojníkovi, zvednou pravou dlaň do výše obličeje a v této poloze ji ponechají (jsme připraveni přejímat). Stejně zvedne ruku i 1. důstojník. Jakmile zjistí, že jsou všichni dělovodi připraveni, připaží a současně připaží i dělovodi.

Rozumím. Znamení rozumím dává dělovod po každé jednotlivé přijaté části povelu, a to vztyčením pravé dlaně do vzpažení a připažením. Pak si ihned píše onu část povelu do svého záznamu. Během postupování části povelu 1. důstojníkem mají dělovodi pravou dlaň vztyčenu ve výši obličeje a jsou obráceni obličejem k 1. důstojníkovi.

Nerozumím. Dává dělovod nepřetržitým, rychlým máváním dlaní před obličejem. Poté 1. důstojník vzpaží a připáží ruku (rozumím) a poslední část povelu opakuje.

Povel! Je stejný jako návěští. Jakmile 1. důstojník zjistí, že všichni dělovodi jsou připraveni, začne dávat povel.

První! Má-li střileti jen první dělo, ukáže 1. důstojník po návěští na toto dělo, vydrží v této poloze, až dělovod prvního děla vzpažením a připážením paže dá „rozumím“. Ostatním dělům dá 1. důstojník znamení „palbu stav!“

Palbu stav! Dává 1. důstojník máváním pravou dlaní (praporkem) nad hlavou (ve směru ramen), každému dělu zvlášť. Před tímto povelům ukáže na to dělo, pro něž povel platí. Podobně učiní, nemá-li střileti 1. nebo 2. četa nebo kterékoli dělo baterie.

Hlavní směr. Pravá ruka mává několikrát ve směru střelby ze vzpažení do předpažení. Hlavní směr 2! Pravá ruka dává znamení „hlavní směr“, levá ukazuje současně číslici 2.

Cíl 2! V levé ruce vzpažené drží 1. důstojník čís. 2 a pravou rukou dává znamení „pal“.

Strana. Znamení pravou paží (dlaní) z upažení vpravo do upažení vlevo horním obloukem před tělem několikrát opakovat.

80. 1. důstojník ukáže levou rukou číslici 8 postupně prvnímu dělu (vykřká „rozumím“ dělovoda), druhému, atd. Potom ukáže obdobně 0.

Strana 1! 80. Stranu vyjádří znamením paží, pak ukáže zdlouha na dělovoda prvního děla a ukáže číslo 8 a 0.

Více! Pravou paží udělá před tělem velký kříž.

Méně! Napřaženou pravou paží vpřed naznačí vodorovné minus ve směru od leva do prava.

Po 6 méně! „Po“ se vyjádří tím, že 1. důstojník zdlouha a jasně ukáže v pravidelných nepatrných intervalech postupně na první, druhé, třetí a čtvrté dělo. Pak ukáže 6 číslem a minus paží.

První! 6 více! Třetí! 9 méně! Ukáže na první dělo pravou paží, levá ruka současně ukazuje číslo 6, pak pravá píše plus. Potom ukáže na třetí dělo a postupuje dále obdobně.

První! Omyl! Povel zpět! Ukáže na dotčené dělo a dává znamení „nerozumím“ máváním dlaní před obličejem.

Libela! Pravá ruka upažená a její předloktí vztyčeno vzhůru. Vydržet. Libela 216! Znamení libela. Pak ukáže čísla 2, 1, 6. Libela 216! po 2 více! Libela podle předchozího způsobu. „Po“ se vyjádří postupným ukázáním na první, druhé, třetí a čtvrté dělo. Potom ukáže číslem 2 a plus znamením paží.

Gšr. a gr. Ukáže znamením podle Cvičebního řádu; vzor není zpravidla nutno udati. V nutném případě udá vzor číslem.

Náraz. Pravá ruka znázorní „náraz“ tím způsobem, že se ihned po znamení gr. (gšr.) obloukem vpřed ze vzpažení dotkne země.

Náplň 3. „Náplň“ se vynechává, ukáže se jen 3 číslem.

Řada zprava. Obě paže předpažit ve směru střelby, jedna ruka poněkud níže, aby se se strany nekryly. „Zprava“ se vyjádří tím, že po předchozím znamení ukáže první důstojník na pravé dělo baterie (chvíli vydrží). Řada zleva. Po znamení „řada zleva“ ukáže 1. důstojník na levé dělo baterie. Řada zprava na povel. Po znamení „řada zprava“ ukáže zdlouha obloukem vpřed na sebe, t. j. na střed svého těla,

a ponechá pravici chvíli na prsou. Řada zleva po 5 vteř. Po daném znamení „řada zleva“ ukáže číslici 5. Řada... po 1 vt. Po 1 vteřině vyjádří znamením pro „ráz naráz“, daném po znamení „řada“.

3 rány ráz naráz. Ukazuje levou rukou číslici 3 a pravá současně dělá pohyb, jako by rychle za sebou tloukla kladivem.

3 rány kos! Ukazuje levou rukou číslo 3 a pravá současně dělá před středem těla pohyb, jako by otáčela odměrovým kolečkem. ... dvojnásobně kos! Pravá ruka dělá obdobný pohyb jako u „kos“, ale ve vzpažení.

Rozsev do hloubky. Znamení „cval“ podle Cvičebního řádu.

2 skoky po 100 dále! Levá ruka ukazuje 2 a pravá „cval“, pak plus. 5 skoků po 50 dále! Levá ruka ukazuje číslo 5 a pravá dává znamení „cval“. Po 50 dále vyjádří 1. důstojník tím, že ukazuje znamení 50. Pravou rukou dá pak znamení plus. Po 25 dále! znamení 25 a pak znamení „plus“.

Kratčeji! Vyjádří se znamením minus. Při skocích větších než 100 m (200 m, 300 m) nutno ukázati číslem velikost skoku v hektometrech. Při skocích v dílcích ukázati číslem celou hodnotu skoku.

I. četa! 3 rány ráz naráz! Ukázat na první a druhé dělo. Pak dáti třetímu a čtvrtému „palbu stav“. Ukázat 1. četě 3 číslem a „ráz naráz“ znamením.

Zaměřit! Zkřížit obě paže před obličejem, vydržet (předcházelo znamením upozorňovací, bylo-li to nutné).

Časuj 24! Časuj se znázorní velkými kruhy před tělem, dávanými pozvolna napřaženou pravou paží v rovině svislé. 2 a 4 číslicí.

2225, 2250, 2275. Číslice znázorňující hektametry se vyjadřují ukázaným číslem (2 a 2). Metry (25, 50, 75) se znázorní znamením pažemi tak, že pravá paže předpaží a v lokti se ohne vzhůru, levá paže se přiloží před tělem buď k lokti (25), nebo do poloviny pravého předloktí (50), nebo nahoře k pěstí (75). Při časování dílkovým ukáže 1. důstojník skutečný počet dílků čísly. Číslice 25, 50, 75 se může též ukázati číslem.

Kvadrant! Libela! Kvadrant se znázorní oběma rukama sepjatými v oblouku nad hlavou. Libela podle dřívějšího způsobu.

Dálka. Pravá ruka vydrží v předpažení ve směru střelby.

Dílce dálka. Pravá ruka v předpažení, levá v oblouku nad hlavou.

Palebná přehrada 2. Po návěští mávati oběma vzpaženými rukama a potom v levé ukázati číslo 2 a pravou dávati znamení „pal“.

Pal! Pravou rukou znázorniti vypálení děla spouštěcí šňůrou — několikrát opakovat. Třetí pal! Ukázati zdlouha na třetí dělo a rukou dávati „pal“.

Druhý závada! Dělovod dává rukou znamení „nerozumím“ (mávání dlaní před obličejem) a ukazuje střídavě na dělo.

První hotov! Hlásí dělovod vzpažením pravé ruky.

Poznámka. Uvedená znamení vyhovují při normální střelbě, v níž baterie má pokračovati v okamžiku přepadu plynem. Znamení zde uvedená jsou jen vodítkem a návrhem.

Praktické poznatky. Telefonista přejímající povel, píše jej modrou obyčejnou tužkou ve zkratkách na útržkový blok velikými pís-

meny, která lze i v masce snadno čísti. 1. důstojník (není-li nutno, aby přejímal povel sám) čte části povelu přímo ze záznamu telefonistova. Svůj záznam 1. důstojník za plynového poplachu nevede.

1. důstojník si vyhledá předem místo výhodné k postupování povelů. Nevídí-li některý dělovod 1. důstojníka od svého děla ani z jeho blízkosti, postupuje se povel prostřednictvím velitele čety, který postupuje povel současně s 1. důstojníkem (stačí čísla v kapesním notesu).

Při plynovém poplachu ihned po nasazení masky zajistí měřiči směr na blízký zajišťovací bod (předem zapsanou opravou).

Záznamy dělovodů a velitelů čet se nepíší během plynového poplachu do normálních rubrik záznamových, nýbrž velkými písmeny modrou nebo fialovou tužkou, postupně a přehledně tak, jak za sebou následují.

Bylo též s úspěchem vyzkoušeno znázornění kreslení číslice charakteristickými tahy pravou rukou před tělem (místo ukazování nakresleného čísla). Tohoto způsobu zle použití za mlhy, lze-li napsané číslice špatně číst. Nebo může 1. důstojník „kreslit“ číslice kapesní svítilnou (barevné světlo).

Jinak možno použití dřevěné tabule. Černá dřevěná tabule rozměrů asi 50×40 cm, na níž se napíše část anebo celý povel bílou křídou, ukáže se dělovodům. Dělovodi na znamení „rozumím“ vzpaží ruku. Nevýhoda. Nejasné písmo v tmavém stínu tabule při ostrém osvětlení slunečním, event. i odlesk tabule. Za deště neupotřebitelné; také vlhkou tabuli nutno předem vysušovati.

Také možno dávat povel y písemně. Tu si 1. důstojník zavolá dělovody a ti si od něho opíší svou část povelu. Nevýhoda. Je to zdoluhavé a unavující. Nebo 1. důstojník (velitel čety nebo telefonista) píše povel zároveň s průpisem a rozešle jej dělovodům po muži obsluhy, kterého každý dělovod určí, nebo si každá poločeta postaví jednoduché relé. Nevýhoda. Zdoluhavé a nepřehlednost napsaného povelu.

Ze všech uvedených způsobů se nejlépe osvědčuje postupování povelů znameními, neboť při něm může pracovati vycvičená obsluha stejně rychle jako za normálního dávání povelů hlasem.

Nadporučík O t a D v o ř á k :

Zpravodajská baterie dělostřeleckého pluku.

Podnětem k tomuto článku byl článek škpt. Nováka ve Vojenských rozhledech 1932, čís. 10, „Zpravodajská četa polní baterie“. Autor onoho článku chce postupně vycvičiti mužstvo baterie na obsluhu, telefonisty a patračé. Napřed chce 2 měsíce cvičiti všechno mužstvo, mimo jízdní, jako obsluhu, pak 2 měsíce skupinu 20 vojinů jako telefonisty a z těch pak všechny dobré jezdce v dalších 2 měsících na ordonanční poddůstojníky. Konečně chce nejlepší z ordonančních poddůstojníků vycvičiti v dubnu a květnu na patračé.

Tento postup výcviku zdá se mi býti možný jen při delší služební době kdy by dělostřelec mohl býti skutečně vycvičen skoro ve všech odvětvích polní služby. Ale dnes to je při krátké služební době a dnešních početních stavech nemožné. Nutno se držeti hesla: Čím kratší služební doba, tím více specialisace. To znamená, že již od prvopočátku nutno každého vo-